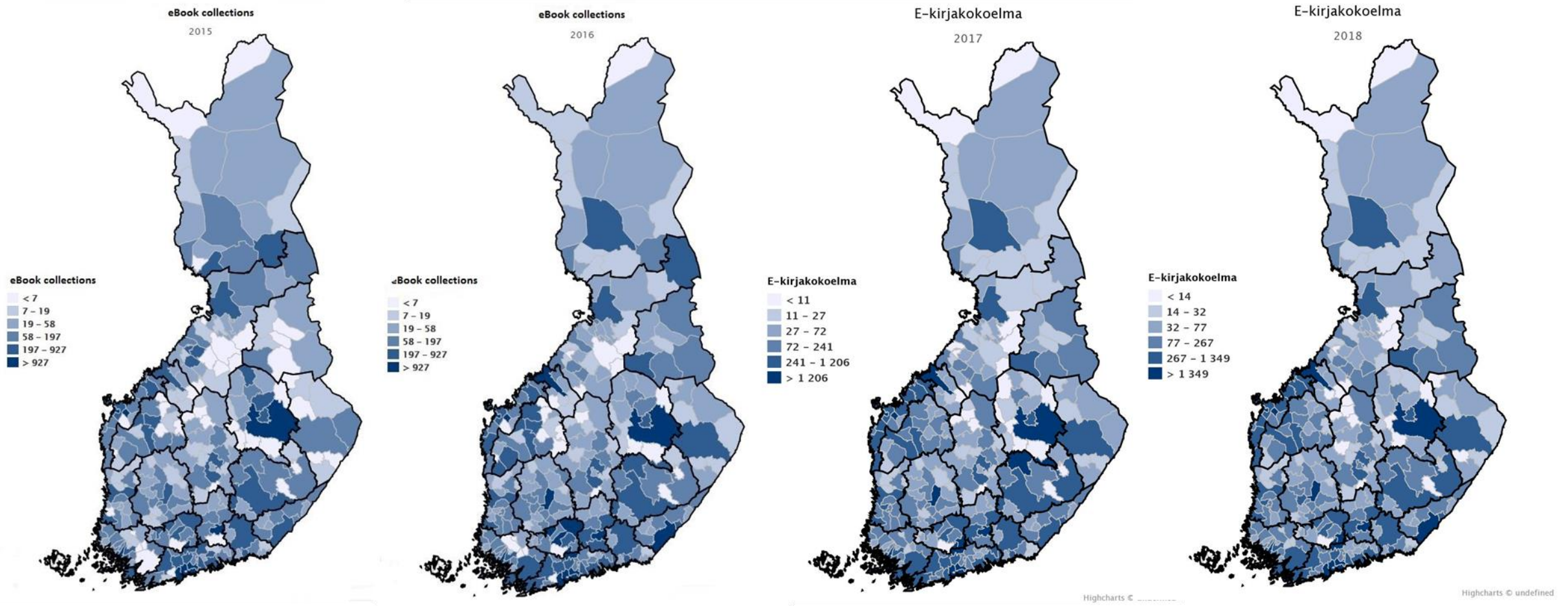

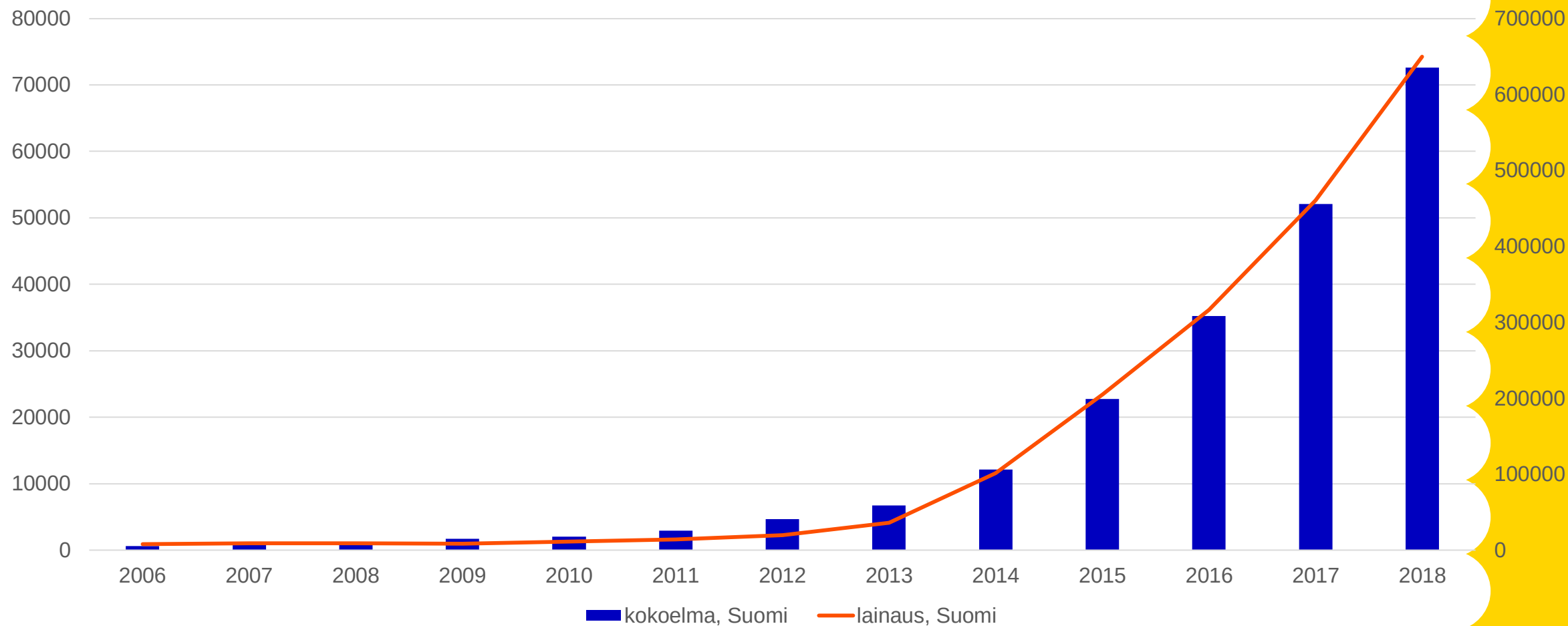
Tilannekatsaus digimediaan yleisissä kirjastoissa

E-kirjakokoelmat kirjastoissa

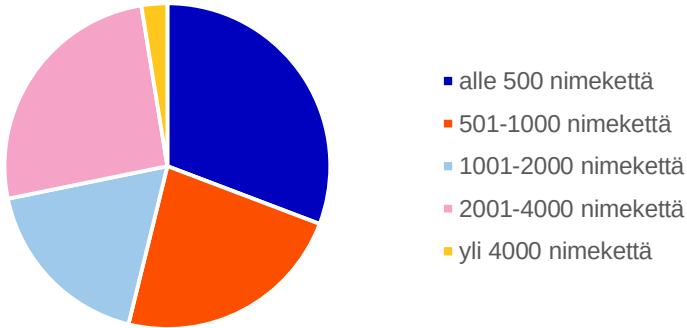
E-kirjakokoelmien ja kysynnän kehitys

Laina- ja lisenssimäärien kehitys 2006-2016

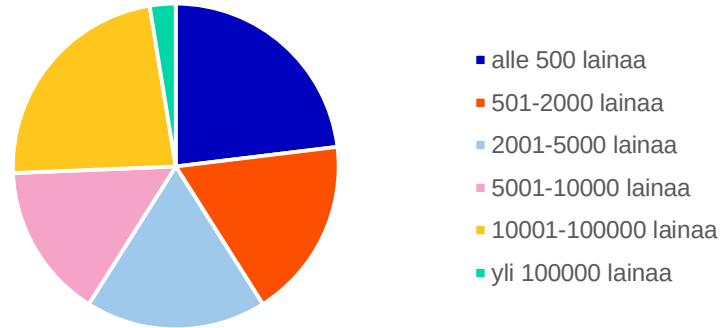

E-kirjakokoelmat kirjastoissa 2018

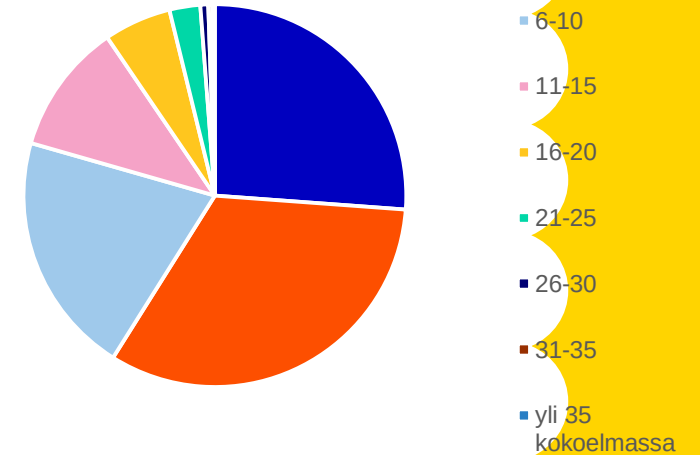
e-kirjakokoelmien koko kirjastoissa

Lainamäärien jakautuminen kirjastoissa

Nimekkeiden jakautuminen kokoelmiin

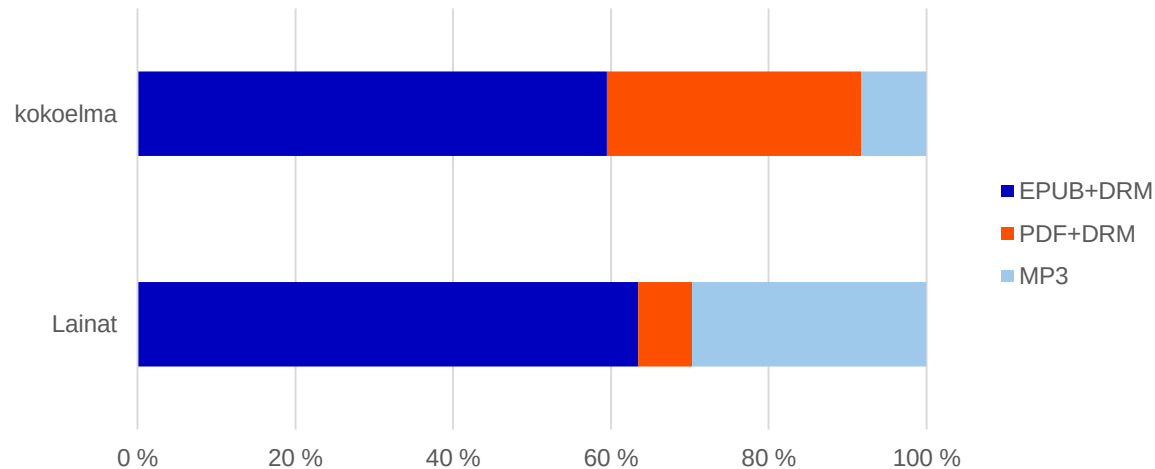

- Kokoelmia 38
 - Kokoelmien koko keskimäärin 1500 nimekettä
 - Vain yhdessä kokoelmassa yli 4000 nimekettä, 10 kokoelmassa yli 2000 nimekettä
- Kaikkiaan 10499 nimekettä e-kirjoja ja 953 äänikirjoja
 - E-kirjoista 14 nimekettä löytyy kaikista kokoelmista, äänikirjoista ei yksikään nimeke
 - E-kirjoista 2745 nimettä vain yhdessä kokoelmassa, äänikirjoista 63 nimekettä

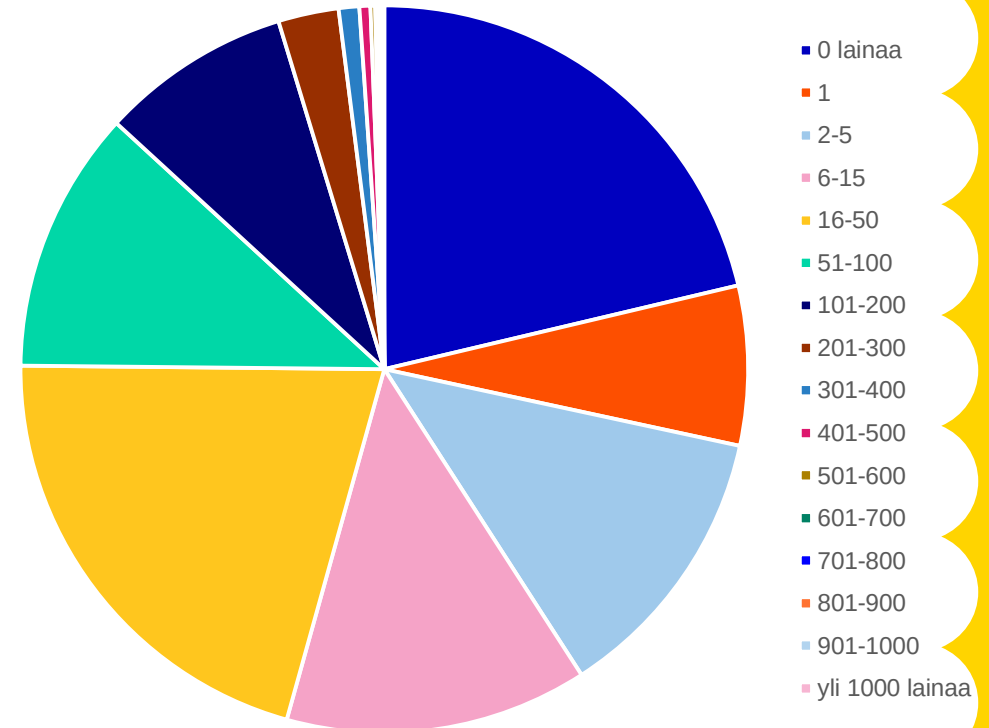
E-kirjakokoelmat ja kysyntä

- Lainoja Ellibs-kirjastosta kaikkiaan lähes
 - 680 000
 - E-kirjalainat 475 000
 - Äänikirjalainat 200 800

E-kirjojen formaatit ja lainat

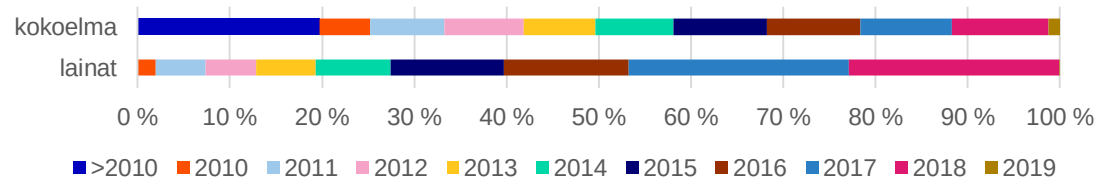
Lainojen jakautuminen nimekkeisiin

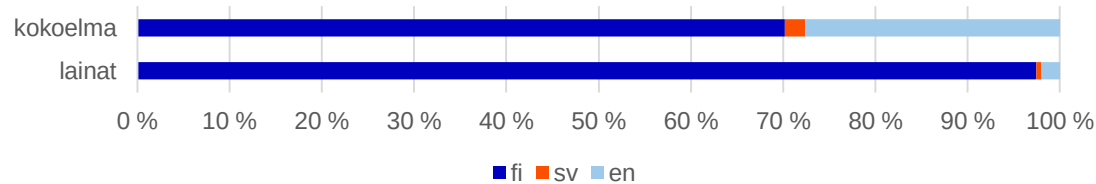
E-kirjakokoelmat ja kysyntä

E-kirja

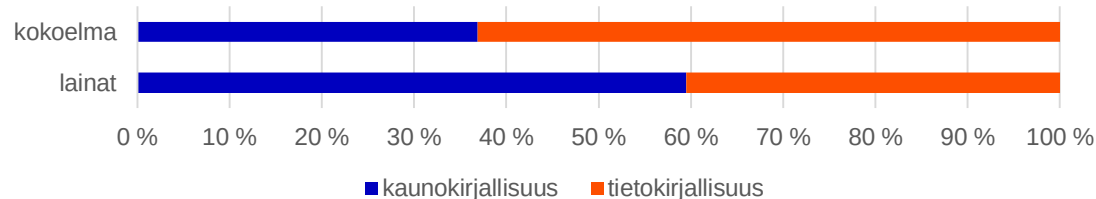
E-kirjakokoelman ikäjakauma ja lainat

E-kirjojen kielijakauma ja lainat

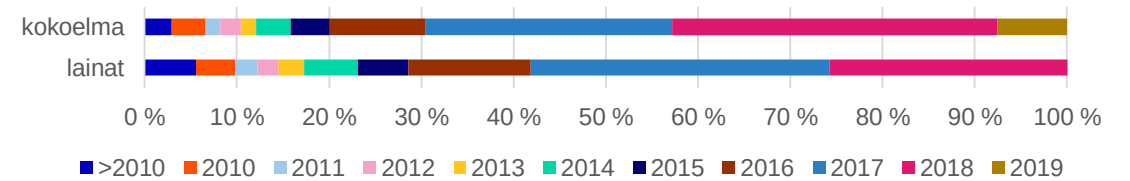

Kauno- ja tietokirjallisuuden suhteet

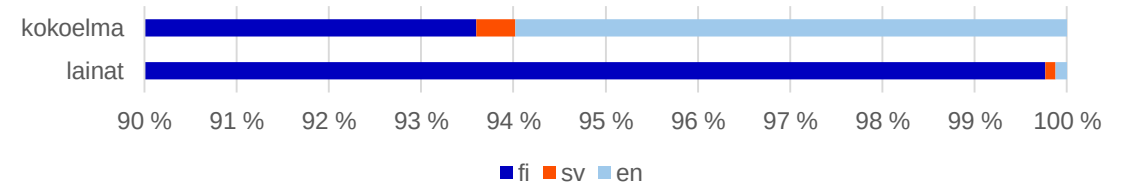

Äänikirja

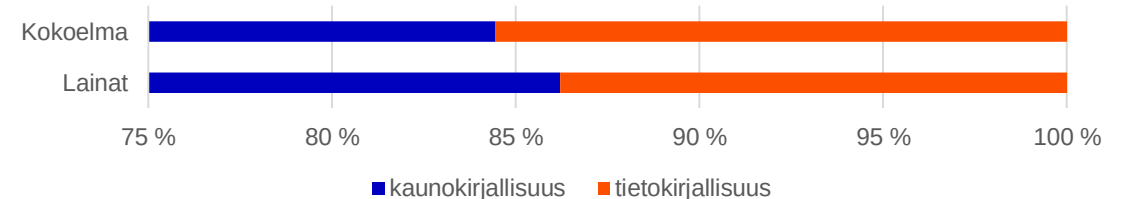
Äänikirjojen ikäjakauma ja lainat

Äänikirjojen kielijakauma ja lainat

Kauno- ja tietokirjallisuuden suhteet

E-kirjan saatavuus kirjastoille

- Vuosittain julkaistaan noin 3500 uutuusnimekettä yleistä kirjallisuutta
 - Niistä noin 1400 ladattavana e-kirjana
 - Niistä noin 700 äänikirjana
- Noin 80% julkaisuista saataville
 - Käännöskirjallisuudessa rajoitteita alkuperäiseltä kustantajalta
 - Yksi suomalainen kustantaja puuttuu edelleen
 - Muutama suomalainen kirjailija ei halua e-kirjoja kirjastoihin. Sofi Oksanen, Tuomas Kyrö
- Osaan kirjoista embargo, pituudet vaihtelevat
 - Ei järjestelmällistä.
 - Mm Kimi Räikkönen, Loiri.

Palveluiden hinnoittelu kirjastoille

- Ongelmana se, että kirjastoilla tavoite kiinteään vuosihintaan, palvelun tarjoajat maksavat korvaukset käytön mukaan
 - Poikkeuksena e-kirjat ja äänikirjat. Kustantajien ja kirjastoiden yhteistyö hinnoittelussa
 - Pay per view malli on helppo palveluntarjoajille ja julkaisijoille
 - Käyttömäärien kasvu aiheuttaa hinnankorotuspaineita
- Kiinteissä hinnoitteluissa pohjana asukasmäärään perustuva perusmaksu ja kaikille yhteiset, samansuuruiset tilausmaksut
- Kiinteissä hinnoitteluissa rajoitettu yhtäaikainen käyttö (rajaa myös käyttömäärää)

OKM työpaja 17.9.2019

- Tapaamisen tavoite
 - alan toimijoiden näkemys e-kirjan kirjastojakelun nykytilasta, minkälaisia kehittämistarpeita e-kirjojen jakelulle yleisissä kirjastoissa on, minkälaisilla ratkaisulla kehittämistarpeisiin voitaisiin vastata ja minkälaisia muutoksia ratkaisut edellyttäisivät
- Osallistujina kirjaston, kustantajien, tekijäoikeusjärjestöjen ja muiden toimijoiden edustajia, noin 30
- Työpajassa kirjattiin ylös fakta, huolet, kysymykset ja ratkaisut
- Sekä etsittiin neljä asiaa, mitkä tulee muuttua, jotta digitaalisen median saatavuus kirjastoissa olisi turvattu

Työpajan faktat ja huolet

- E-kirjat eivät kuulu lainauskorvausten piiriin
 - Äänikirjamarkkinat kasvavat voimakkaasti → markkinoiden kypsyttömyys
 - Kirjastoissa digimedian kysyntä kasvaa
 - Embargot yleisesti käytössä Euroopassa
 - Kirjasto on kunnallinen palvelu → rahoitus → eri kokoiset kokoelmat
 - Suomenkielinen kirjamarkkina-alue on pieni → primäärimarkkina vs kirjastot
-
- Kustantajien valta e-kirjan myynnissä kirjastoille: embargot, vetäytymiset
 - Määrärahojen vähentyminen → eriarvoisuuden kasvu
 - E-kirjan vaikutus kirjailijan tuloihin
 - Kirjaston marginalisoituminen
 - Huonosta käyttökokemuksesta kärsii koko markkina
 - Äänikirjoja ei tule riittävästi myyntiin

Työpajan kysymykset ja ratkaisut

- onko kaikille ok, että kirjastot tarjoavat kaikki kotimaiset e-kirjat?
- toimiiko lissensiointisysteemi hyvin kirjastoille?
- paljonko tarjonnan epätasa-arvo riippuu rahasta ja tahdosta?
- millaisen korvauksen kirjailija tänä päivänä saa e-kirjasta?
- kirjastomyynnin osuus e-kirjojen kokonaismyynnistä? arvio n. **15** %?
- yhteinen pilottikokeilu sopimuslissenssin hyödyntämisestä
 - yhteinen teknologia-alusta kansallisesti
 - tilaa sopimusratkaisuille
 - kokoelmalinjaukset – eri kirjastojen rooli
- e-kirjat lainauskorvauksen piiriin
- yhteistyö eri toimijoiden kesken

Työpaja: mikä tulee muuttua?

- yhteinen tahtotila ja tavoite määriteltävä
- digitaalinen asiakaskokemus ja lisensointi pitää kehittyä saumattomaksi
- yhteinen valtakunnallinen kokoelma pilotoidusti kehittämällä
- eri tahojen (kustantajat, tekijät, YKK, YKN, OKM jne.) yhteistyö
- rahoitus
- digitaalisten julkaisumäärien kasvattaminen

Selvitys: Digitaalisen median palvelukonsepti

- tavoitteena on parantaa kuntien kirjastojen asiakkaiden tasa-arvoa digitaalisen median saatavuuteen ja käyttökokemukseen liittyen
- selvitys kirjastoille tarjottavan uuden digitaalisen palvelukonseptin toteuttamisvaihtoehdoista
 - kartoitetaan kustantajien ja välittäjien kiinnostus ja yhteistyövalmius
 - vaihtoehtoiset lisenssimallit ja lainaamiseen soveltuvat DRM teknologiat
 - tarvittava teknologia-arkkitehtuuri
 - Suomen olosuhteisiin soveltuva tuotanto-, organisointi- ja rahoitusmalli
 - ratkaisun liittyminen Kansalliskirjaston ylläpitämään Finna-ekosysteemiin
 - kuntalaisten osallistaminen